

Koers en uitvoeringsagenda economie 2020-2024

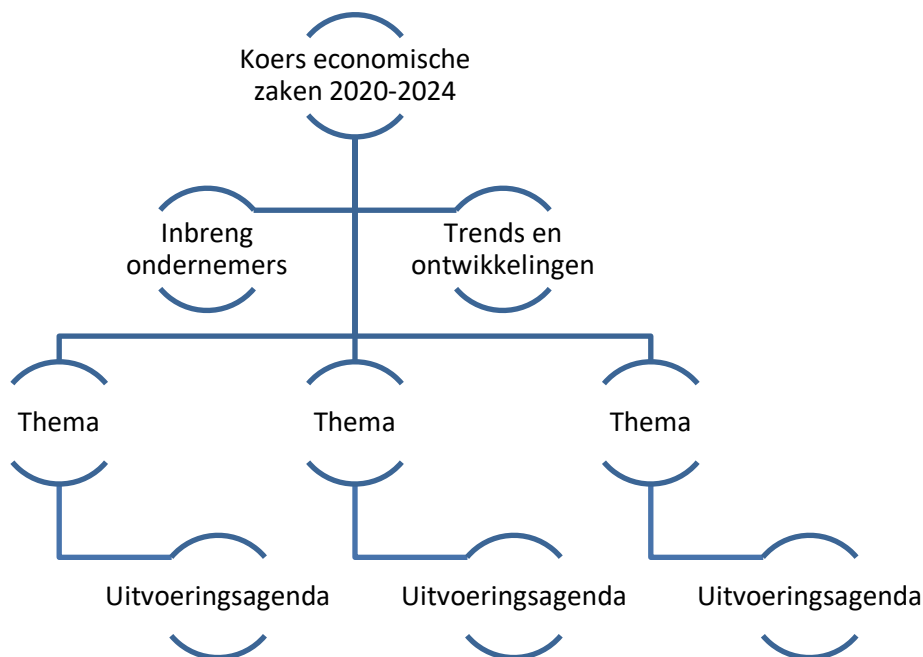
Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Aanleiding en achtergrond	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Context.....	5
1.3 Doel van deze agenda.....	6
2. Trends en ontwikkelingen	7
2.1 Economische ontwikkeling.....	7
2.2 Sectoren	7
2.3 Arbeidsmarkt.....	8
2.4 Economische trends.....	9
3. Samen het ondernemersklimaat verbeteren	10
3.1 Mening van de ondernemers (MKB-onderzoek).....	10
3.2 Participatie.....	10
4. Koers	13
4.1 Begroting en collegeprogramma.....	13
4.2 Koers	13
4.3 Regionale samenwerking.....	13
4.4 Samenwerking met de ondernemers	14
5. Van koers naar uitvoering	15
5.1 Waar staan wij voor?.....	15
5.2 Keuze voor de thema's.....	16
5.3 Andere thema's	17
6. Uitvoeringsagenda 2020-2024	19
6.1 Activiteiten verdeeld in zes thema's.....	19
6.2 Circulaire economie en energietransitie.....	19
6.3 Arbeidsmarkt en onderwijs	19
6.4 Dienstverlening voor bedrijven.....	20
6.5 Bedrijventerreinen	21
6.6 Detailhandel.....	21
6.8 Financieel	22
Bijlage: cijfers	23

Samenvatting

Inleiding

De koers en uitvoeringsagenda economie Midden-Drenthe 2020-2024 is geschreven om focus aan te brengen in het economisch beleid van de gemeente. Er is gebruik gemaakt van de inbreng door ondernemers en het georganiseerde bedrijfsleven, waardoor het ondernemersgericht is geschreven. In deze koersnota zetten we “de stip op de horizon” en is de koers nader uitgewerkt in zes thema’s en voorzien van actiepunten. Deze koersnota bestaat daarmee uit twee delen: De koers (visie) en een concrete uitvoeringsagenda. De koers heeft betrekking op een periode van 5 jaar (2020-2024). De uitvoeringsagenda richt zich op een periode van 2 jaar. Eind 2021 of zoveel eerder als nodig voeren we een evaluatie uit van de uitvoeringsagenda. Schematisch ziet de opbouw van de notitie er als volgt uit.

Doel van het beleid

Het doel van economisch beleid is vooral om de werkgelegenheid in de gemeente te laten groeien. Dit draagt bij aan het voorzieningenniveau, leefbaarheid en sociale cohesie. Om werkgelegenheid te stimuleren is goede samenwerking en synergie nodig tussen overheid, onderwijs en ondernemers. Daar willen we verder aan bouwen. De gemeente zorgt voor de juiste randvoorwaarden en voor een optimaal ondernemersklimaat (ruimte, infrastructuur, dienstverlening). De koers is als volgt gedefinieerd:

Om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen en te houden, gaan we op alle mogelijke manieren ondernemerschap ondersteunen en een positief vestigingsklimaat creëren. We willen lokale ondernemers optimaal ondersteunen en voldoende ruimte geven.

Economische trends en ontwikkelingen

De werkgelegenheid is in Midden-Drenthe de afgelopen jaren gegroeid. Maar de prognoses zijn onder andere door demografische ontwikkelingen niet gunstig. De beschikbare beroepsbevolking gaat volgens de prognoses de komende jaren afnemen in de gemeente

waardoor de werkgelegenheid onder druk kan komen te staan. Door onder andere automatisering en digitalisering staan sommige beroepsgroepen onder druk. Nieuwe sectoren brengen ook kansen met zich mee. De gemeente Midden-Drenthe wil nieuwe werkgelegenheid stimuleren en het ondernemersklimaat optimaliseren.

Verbetering ondernemersklimaat

De gemeente zorgt voor de juiste randvoorwaarden. De ondernemers hebben (via MKB-onderzoek, gesprekken en bijeenkomsten) aangegeven wat zij van de gemeente verwachten. Ondernemers willen graag een meedenkende, positieve opstelling als het gaat om de dienstverlening. Een makkelijk te benaderen aanspreekpunt (accountmanager) speelt daarin een grote rol. Ook willen ondernemers graag vermindering van regelgeving, korte procedures en actieve informatievoorziening door de gemeente. Een structureel overleg tussen de ondernemersverenigingen en de portefeuillehouder is zeer gewenst.

Zes thema's

Mede op basis van de trends en ontwikkelingen en de wensen van de ondernemers is gekozen voor zes thema's waar de gemeente zich de komende jaren voor een groot deel op gaat richten. De thema's brengen focus aan in onze activiteiten. De thema's zijn:

1. Circulaire economie en duurzaamheid
2. Arbeidsmarkt en onderwijs
3. Dienstverlening voor bedrijven
4. Bedrijventerreinen
5. Detailhandel
6. Starters

Uitvoeringsagenda

De koers en de zes thema's zijn uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma vormt de basis voor de samenwerking. De ondernemers hebben suggesties gegeven voor dit programma en vormen samen met andere stakeholders (bv. onderwijsinstellingen) partners voor de uitvoering van het programma. De gemeente coördineert de uitvoering.

1. Aanleiding en achtergrond

1.1 Inleiding

Deze koersnotitie is geschreven met drie duidelijke uitgangspunten. In de eerste plaats wordt gewerkt met bestaande budgetten voor wat betreft de invulling van gemeentelijke werkzaamheden. Dit betekent dat er voor de werkzaamheden van EZ door de accountmanager wordt uitgegaan van de huidige bezetting van 1,0 fte. De accountmanager is over het algemeen "eigenaar" van de in de koersnotitie genoemde werkzaamheden. De ambities uit de koersnotitie zijn afgestemd op deze personele situatie, bij meer ambities zou het financiële gevolgen hebben voor in ieder geval de loonkosten.

Ten tweede zoeken wij voor de invulling van een nieuwe accountmanager meer een "doener met een sterke ondernemersfocus" dan een beleidsstrateeg. Ook hier is rekening mee gehouden voor wat betreft het opstellen van de koersnotitie. Het is een werkbaar document voor een functionaris met een dergelijke achtergrond, hij of zij zal hier als aanjager van de lokale economie goed mee kunnen werken. Het stuk is passend voor de taken van de nieuwe accountmanager, die als smeerolie moet fungeren tussen lokaal bedrijfsleven en gemeentelijke organisatie.

Ten slotte is de koersnotitie geschreven in "de taal van de ondernemer". Het is mede tot stand gekomen door consultatie van ondernemers en het is daarmee een stuk voor en door ondernemers. Dit betekent dat het kort en bondig is geschreven. Deze drie uitgangspunten lopen als rode draad door de koersnotitie.

1.2 Context

De samenleving verandert de laatste jaren snel en daardoor ook de rol van de lokale overheid. Er worden andere eisen gesteld aan de gemeente en er worden andere vaardigheden en competenties van de medewerkers verwacht. De gemeente werkt niet meer voor de samenleving, maar met de samenleving. De gemeente Midden-Drenthe wil hier actief op inspelen en staat open voor dialoog en nieuwe ontwikkelingen. Vanuit deze achtergrond geeft de gemeente ook het economisch beleid vorm, ondernemers en bedrijfsleven komen met initiatieven en de gemeente faciliteert en stimuleert dit waar mogelijk. Deze economische uitvoeringsagenda is ook op dit principe gebaseerd. Samen met het bedrijfsleven gaan wij graag aan de slag voor een optimaal ondernemersklimaat in Midden-Drenthe!

1.3 Doel van deze agenda

In de programmabegroting en het college-uitvoeringsprogramma zijn diverse thema's en actiepunten benoemd onder het programma economie. In deze koersnota zetten we "de stip op de horizon" en zijn de ambities nader uitgewerkt in zes thema's en voorzien van actiepunten.

Deze koersnota bestaat daarmee uit twee delen: De koers (visie) en een concrete uitvoeringsagenda. De koers heeft betrekking op een periode van 5 jaar (2020-2024). De uitvoeringsagenda richt zich op een periode van 2 jaar. Eind 2021 of zoveel eerder als nodig voeren we een evaluatie uit van de uitvoeringsagenda.

Economie is een integraal onderwerp: het hangt ook samen met ruimtelijk beleid, wonen, leefbaarheid en sociale onderwerpen. In de (nog vast te stellen) omgevingsvisie van Midden-Drenthe worden de nodige verbanden gelegd tussen de verschillende beleidsvelden en wordt ook de ruimtelijke vertaling gemaakt. Maar ook organisatorisch en in

de uitvoering van gemeentelijke taken is het belangrijk dat de verbinding tussen de verschillende beleidsvelden continu wordt gezocht. De koersnota staat daarmee niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van de bredere ambities van Midden-Drenthe ten aanzien van leefbaarheid. Werkgelegenheid en economische ontwikkeling dragen bij aan de leefbaarheid en het voorzieningenniveau in de gemeente. Veel bedrijven sponsoren lokale (sport-)verenigingen en dragen zo ook bij aan de sociale cohesie en leefbaarheid in de gemeente.

Midden-Drenthe kent een goede traditie op het gebied van participatie en mede daarom is ervoor gekozen om de ondernemers(-verenigingen) actief te betrekken bij het opstellen van dit beleid. Daarnaast zijn alle ondernemers in de gelegenheid gesteld te reageren op het concept.

"Werkgelegenheid, ruimte voor bedrijvigheid en maatschappelijk betrokken ondernemers zijn belangrijke factoren die bijdragen aan vitale kernen en het versterken van de kwaliteit en aantrekkingskracht van Midden-Drenthe. We gaan samen voor een optimaal ondernemersklimaat!"

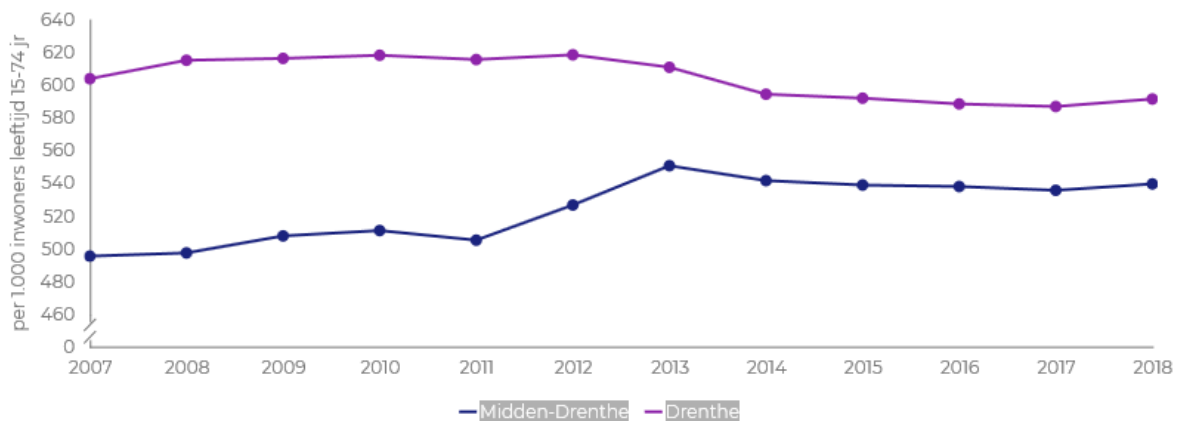
Wethouder Anique Snijders

2. Trends en ontwikkelingen

2.1 Economische ontwikkeling

De economische samenstelling en de werkgelegenheid in Midden-Drenthe kennen traditioneel een stabiele basis door de aanwezigheid van veel MKB- en familiebedrijven. Er zijn circa 3000 bedrijven (inschrijvingen KvK) in Midden-Drenthe. Er is een toename van het aantal eenmanszaken (zzp'ers) in lijn met landelijke trend. De werkgelegenheid is in Midden-Drenthe de afgelopen jaren gegroeid. Aan het eind van 2018 waren er 13.650 banen in de gemeente Midden-Drenthe. Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar bedraagt 540,8, tegen gemiddeld 588,1 in de rest van de gemeenten in Drenthe. Dat is te verklaren omdat in stedelijke gebieden gemiddeld meer banen per 1000 inwoners zijn. Sinds 2006 is het aantal banen in de gemeente Midden-Drenthe toegenomen met circa 1880 banen (+18%).¹

Opvallend is dat ondanks de economische groei van de laatste 3-4 jaar het aantal banen maar beperkt is toegenomen.

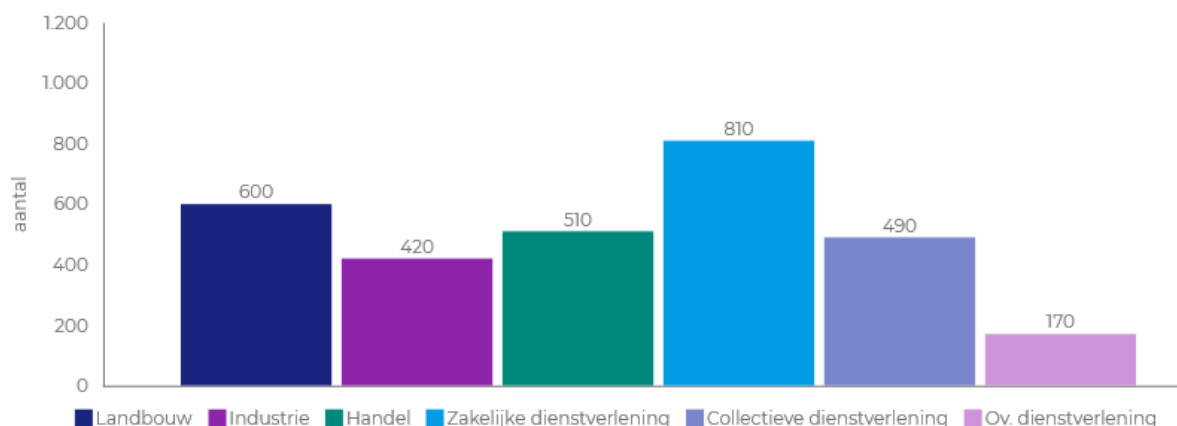

Figuur 1: Aantal banen per 1000 inwoners, bron CBS.

2.2 Sectoren

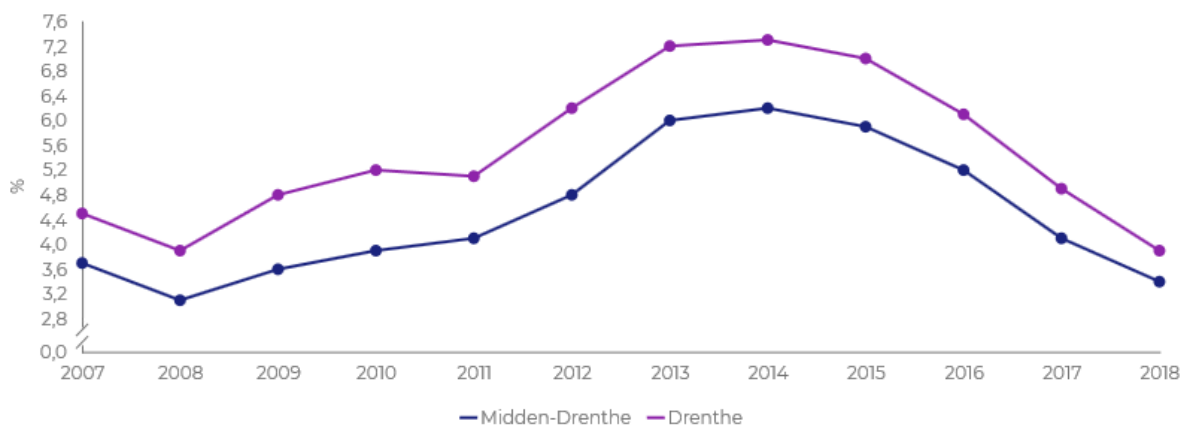
De collectieve dienstverlening (28,7%), de handel (22,1%) en de industrie (20,6%) zijn de sectoren met de meeste werkgelegenheid. Er zijn de laatste jaren geen bijzonder opvallende stijgers of dalers in de verschillende categorieën waar te nemen.

¹ Bron: CBS, LISA werkgelegenheidsregister.

Figuur 2. Verdeling aantal bedrijven per sector, bron CBS, LISA werkgelegenheidsregister.

Hoewel het aantal banen ten opzichte van Drenthe gemiddeld wat lager ligt, is er minder werkloosheid. Het gemiddelde werkloosheidspercentage (3,4%) ligt al jaren lager dan het gemiddelde in de provincie Drenthe (3,9%) en Nederland (5%)². De arbeidsparticipatie is momenteel dan ook vrij hoog.

Figuur 3 Gemiddelde werkloosheid, bron CBS, LISA Werkgelegenheidsregister.

Het vasthouden van die werkgelegenheid is echter niet vanzelfsprekend. Door onder andere demografische ontwikkelingen, automatisering en de opkomst van e-commerce is de economische structuur ook kwetsbaar. Andere relevante cijfers zijn opgenomen in de bijlage.

2.3 Arbeidsmarkt

Anno 2018 is er sprake van een grote vraag naar personeel en is de werkgelegenheid goed. Maar het is niet vanzelfsprekend dat dit zo blijft. Vanwege de snelle veranderingen en automatisering zijn bepaalde beroepsgroepen (vooral administratieve en sommige uitvoerende beroepen) kwetsbaar. De komende jaren zal de beroepsbevolking door demografische ontwikkelingen aanzienlijk afnemen.

² Bron: CBS arbeidsdeelname cijfers 2018

Diverse landelijke studies bevestigen deze trend maar ook voor Midden-Drenthe is dit onderzocht (meer hierover in paragraaf 2.4). De gemeente zal samen met de ondernemers en het onderwijs tijdig moeten inspelen op deze veranderingen en zo de kwetsbaarheid van werkgevers en werknemers te verkleinen. Een uitdaging is te zorgen dat de woon-werk pendel niet verder toeneemt maar dat inwoners in de gemeente of regio werk kunnen vinden en niet te ver hoeven te reizen. Goede bereikbaarheid in de hele gemeente is daarbij essentieel, zowel fysiek als digitaal (breedband infrastructuur).

2.4 Economische trends

In het recente uitgevoerde onderzoek naar trends, kenmerken en opgaven van de gemeente Midden-Drenthe door Platform 31³ zijn diverse relevante trends en ontwikkelingen benoemd over de bedrijvigheid en economische samenstelling van Midden-Drenthe. Het onderzoek is vrij uitgebreid en ook voorzien van aanbevelingen voor de gemeente. De hoofdlijnen van de gesignaleerde economische trends in Midden-Drenthe zijn als volgt:

- a) In vele sectoren is er groei, maar het aantal banen neemt de laatste jaren niet sterk toe;
- b) Krimp van de beroepsbevolking is een bedreiging voor de economische ontwikkeling;
- c) Door automatisering en robotisering staat vooral de middenklasse onder druk;
- d) De behoefte aan hoger opgeleiden neemt verder toe.

Technologische ontwikkelingen en veranderingen in de samenleving vragen om vernieuwende ondernemers en medewerkers met andere expertises. Er is volgens ons en de ondernemers meer gezamenlijke actie nodig om ondernemers, werkenden en studenten innovatief, wendbaar en weerbaar te maken en te houden. Verdergaande digitalisering is ook een ontwikkeling waar iedereen mee te maken heeft. Voor het bedrijfsleven is het een grote uitdaging op welke manier hierin mee te gaan.

De aanbevelingen van Platform 31 om met de trends en ontwikkelingen om te kunnen gaan zijn (waar relevant voor het economisch beleid) onder andere vertaald in deze koers en uitvoeringsagenda.

---

³ Trends, kenmerken en opgaven voor Midden-Drenthe, Platform 31, april 2019

3. Samen het ondernemersklimaat verbeteren

3.1 Mening van de ondernemers (MKB-onderzoek)

In 2018 is het tweejaarlijks onderzoek “MKB-vriendelijkste gemeente” uitgevoerd. Hoewel dit onderzoek een steekproef is, geeft het toch een redelijk betrouwbaar beeld van de mening van de ondernemers over de gemeente. Aan alle ondernemers is gevraagd een rapportcijfer (tussen 1 en 10) te geven aan het ondernemersklimaat van de eigen gemeente. Dat klimaat bestaat uit begrip voor ondernemers, bereikbaarheid, omgaan met regelgeving, lokale belastingen, openbare voorzieningen, veiligheid en klantvriendelijkheid. Dit zijn door de gemeente beïnvloedbare factoren. De gemeente Midden-Drenthe scoort op dit onderdeel het cijfer 6,2. De gemeenten in de provincie Drenthe worden gemiddeld gewaardeerd met het cijfer 6,6.⁴ Dit cijfer willen we hoger zien.

De volgende aanbevelingen zijn gedaan door Lexnova:

1. Ondernemers proactief te betrekken bij het bepalen van het beleid en ze inspraak te geven.
2. Luisteren naar en meedenken met ondernemers bij het bepalen en behalen van lange termijn doelen en meer begrip tonen voor ondernemers.
3. Een kritische analyse van de eigen organisatie. Ondernemers zien graag dat er doortastend wordt gehandeld en er meer naar de situatie van de ondernemers wordt gekeken. Door de eigen organisatie en procedures tegen het licht te houden kunnen verbeterpunten naar voren komen om de dienstverlening te verbeteren en de ondernemer meer mee te kunnen nemen in de besluitvorming.
4. Met de lokale ondernemers in contact komen en spreken over de actuele wensen en behoeften.
5. De accountmanager bedrijven moet de taal van de ondernemer spreken én voldoende mandaat hebben in de organisatie.

Uit het MKB-onderzoek blijkt heel duidelijk dat de ondernemers behoefte hebben aan goede afstemming en betrokkenheid van de gemeente. Dit signaal is meegenomen in deze koersnota.

In 2016 is een uitgebreide ondernemerspeiling (dit is een instrument van VNG Realisatie) gehouden samen met alle gemeenten in Drenthe. De resultaten van Midden-Drenthe waren niet opvallend goed of slecht in verhouding met de andere gemeenten (de resultaten staan op www.waarstaatjegemeente.nl). Wij gaan in overleg met de overige gemeenten de ondernemerspeiling op een nader te bepalen moment actualiseren om zo een goede voortgangsmeting te kunnen doen.

3.2 Participatie

De koers en uitvoeringsagenda zijn tot stand gekomen op basis van een participatietraject. In grote lijnen bestond het traject uit de volgende drie onderdelen.

---

⁴ Rapportage MKB-vriendelijkste gemeente 2018, Lexnova advies en onderzoek

3.2.1 Bespreking ondernemersverenigingen

Op 22 mei 2019 is tijdens een bijeenkomst met de besturen van de ondernemersverenigingen uit Midden-Drenthe gesproken over het doel en de inhoud van de koers en uitvoeringsagenda. Bij deze bijeenkomst waren vertegenwoordigers aanwezig van:

- Ondernemerskring Midden-Drenthe
- Ondernemersvereniging Smilde
- Ondernemersvereniging Westerbork
- Stichting Ondernemersfonds Centrum Beilen
- Ondernemersvereniging Orvelte

In twee gespreksronden is besproken welke activiteiten belangrijk zijn voor de ondernemers en op welke wijze de besturen en de gemeente het beste kunnen samenwerken. Ook is gesproken over de zes thema's en zijn diverse concrete projecten benoemd. Deze zijn integraal verwerkt in deze uitvoeringsagenda.

De aanbevelingen van de ondernemersverenigingen zijn op hoofdlijnen:

- a. Organiseer twee keer per jaar in deze samenstelling een gezamenlijk overleg tussen de besturen van de ondernemersverenigingen en de gemeente.
- b. Bedrijfsbezoeken door het college van B&W en/of de wethouder worden zeer gewaardeerd door de ondernemers. Besteed daar aandacht aan.
- c. Zet in op een goede communicatie en laagdrempelig contact.
- d. Denk mee met de ondernemers!
- e. Voorzie de ondernemersverenigingen van de nodige informatie. Tijdens bijeenkomsten van de verenigingen kan tijd worden ingeruimd voor presentaties door de gemeente.
- f. De wethouder EZ is van harte welkom bij de bijeenkomsten van de ondernemerskring MD. Maak daar gebruik van.

3.2.2 Bijeenkomst in het kader van de omgevingsvisie

Op 26 juni 2019 vond de Toekomstdag Midden-Drenthe plaats. Tijdens deze dag presenteerde de gemeente de opbrengsten van alle reacties die zijn opgehaald ten behoeve van het opstellen van de omgevingsvisie. Tevens vonden er werksessies plaats met agrariërs en ondernemers. Tijdens de sessie met ondernemers is ook gesproken over hoe ondernemers de toekomst van Midden-Drenthe zien en welke rol de gemeente hierin kan vervullen. In grote lijnen kwam hierbij hetzelfde naar voren als bovengenoemd. De resultaten worden naast deze koersnota ook meegenomen in de omgevingsvisie.

3.2.3 Inspraak

De concept koersnota is in oktober 2019 een periode van drie weken beschikbaar geweest voor reacties. Alle ondernemers zijn via de website en bekendmakingen van de gemeente opgeroepen en in de gelegenheid gesteld om te reageren. Ook is gebruik gemaakt van een inloopspreekuur. Bij de ondernemers was er in algemene zin veel waardering voor het concept en de gekozen thema's.

De besturen van de ondernemersverenigingen willen graag samen met de gemeente en andere stakeholders de schouders eronder zetten en met het uitvoeringsprogramma aan de slag. Inhoudelijk waren er de volgende reacties:

- Eén ondernemersvereniging was per abuis niet benoemd. Dit is alsnog toegevoegd.
- De VTRB miste het economisch belang van de vrijetijdssector. Omdat er voor vrijetijdseconomie een aparte en recent vastgestelde koersnota is, is dit inderdaad niet breed uitgemeten in deze koersnota. Wel is bij betreffende paragraaf de toelichting hierop aangepast zodat het economisch belang beter benoemd wordt.

4. Koers

4.1 Begroting en collegeprogramma

De volgende algemene economische doelen zijn benoemd in de begroting 2019 en het collegeprogramma. Deze doelen zijn als uitgangspunt genomen voor de uitwerking van de koers.

- ✓ Wij willen de werkgelegenheid en arbeidsdeelname bevorderen en behouden, zodat inwoners (jong en oud) in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.
- ✓ Wij willen de bestaande werkgelegenheid behouden en zo mogelijk uitbreiden zodat lokaal zoveel mogelijk arbeidsplaatsen beschikbaar zijn.
- ✓ Wij willen dat het vestigingsklimaat op orde is. Goede bereikbaarheid en infrastructuur zijn hierbij belangrijke faciliteiten.
- ✓ Wij willen ondernemers zodanig faciliteren bij uitbreiding, vernieuwing of nieuwbouw binnen de bestaande regelgeving dat van ondernemerszijde weinig drempels worden ervaren.

4.2 Koers

Werk is van essentieel belang voor mensen. Werk geeft structuur aan het leven van mensen, zorgt voor financiële onafhankelijkheid en voor zelfredzaamheid. Daarom is het belangrijk dat er voldoende werkgelegenheid is in de gemeente, dat de beroepsbevolking hier op aansluit en dat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in balans zijn. Dit is geen eenvoudige opgave, maar als overheid, ondernemers en onderwijs goed samenwerken kunnen we hier zeker grote stappen in zetten. Daarom is onze centrale koers:

Om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen en te houden, gaan we op zoveel mogelijk manieren ondernemerschap ondersteunen en een positief vestigingsklimaat creëren. We willen lokale ondernemers optimaal ondersteunen en voldoende ruimte geven.

Een belangrijk aspect bij het economisch beleid is duurzaamheid. Samen met het bedrijfsleven willen wij de komende jaren grote stappen zetten naar een circulaire economie en de energietransitie. Wij zien ook kansen om hier werkgelegenheid mee te creëren. Economische ontwikkeling moet hand in hand gaan met een zo laag mogelijke belasting voor natuur en milieu.

4.3 Regionale samenwerking

De economie houdt niet op bij de gemeentegrenzen. De gemiddelde woon-werk afstand is de afgelopen jaren steeds verder opgelopen waardoor er sprake is van een grote in- en uitgaande pendel. Als het gaat om economie en werkgelegenheid spreken we per definitie van een regionaal vraagstuk. Veel thema's worden dan ook in regionaal verband opgepakt. Midden-Drenthe maakt economisch en geografisch gezien deel uit van de provincie Drenthe.

Wij vinden het belangrijk om de vraagstukken vanuit de inhoud te benaderen en gaan uit van grensoverschrijdend denken. Voor ieder onderwerp kiezen we de partners die daar het beste bij passen en het meest aansluiten bij onze visie en doelen.

De gemeenten in Drenthe hebben regelmatig een economisch overleg en werken op verschillende manieren samen met elkaar en de provincie Drenthe.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Regionale afstemming over ontwikkeling van bedrijventerrein.*
- Gezamenlijke lobby voor bereikbaarheidsvraagstukken (Rijks- en provinciale wegen)*
- Regionale Energie Strategie (RES)*
- Oplossingen voor vraagstukken zoals de effecten van het Klimaatakkoord en opvangen van de effecten van stoppen gaswinning (werkgelegenheid, Drenthe 4.0)*
- Gezamenlijke subsidieregelingen zoals de bedrijvenregeling en innovatievouchers.*
- Ontwikkeling van sectorale coalities zoals bijvoorbeeld de Dutch Tech Zone.*
- De arbeidsmarktregio Drenthe.*

Het is belangrijk om de regionale samenwerking verder uit te bouwen en te verstevigen.

4.4 Samenwerking met de ondernemers

Het creëren van een goed ondernemersklimaat kan de gemeente niet alleen. Dit gaan we vooral in goed overleg en in samenwerking met de ondernemersverenigingen doen. Goed functionerende ondernemersverenigingen dragen hieraan bij. Waar nodig gaan we daarbij helpen, bijvoorbeeld door goede informatievoorziening en faciliteiten beschikbaar te stellen. Minimaal twee keer per jaar voeren we een gezamenlijk (bestuurlijk) overleg met alle ondernemersverenigingen.

Naast het bestuurlijke overleg met de ondernemersverenigingen zou het mooi zijn als er ondernemers te vinden zijn die willen meedenken in een soort "denktank". Een onafhankelijke club van 4-6 ondernemers die de gemeente gevraagd en ongevraagd adviseren over het ondernemersklimaat in de gemeente en de regio.

Om de samenwerking met het bedrijfsleven goed te kunnen laten verlopen is de rol van de accountmanager bedrijven heel belangrijk. Bij individuele kwesties en voor de bestuurlijke vertaling van de ontwikkelingen op economisch vlak heeft hij of zij een verbindende en stimulerende rol. Het is van belang dat hij of zij ook in de interne organisatie voldoende mandaat en vertrouwen heeft. Overheid en ondernemers spreken niet altijd dezelfde taal: daarom is het belangrijk dat de accountmanager als verbinder kan optreden.

Naast de ondernemersverenigingen zoekt de gemeente (bestuur en organisatie) actief contact met individuele ondernemers via bedrijfsbezoeken, bijeenkomsten of nieuwsbrieven.

5. Van koers naar uitvoering

5.1 Waar staan wij voor?

De ondernemers in Midden-Drenthe hebben duidelijk aangegeven behoefte te hebben aan een benaderbare, constructieve opstelling van de gemeente als het om ondernemerschap gaat. Een makkelijk te benaderen accountmanager, een constructieve houding en goede informatie op de website en social media zijn basis zaken die volgens de ondernemers op orde moeten zijn.

Vanuit de publieke en wettelijke taken die de gemeente uitvoert is het niet altijd mogelijk iedereen tevreden te maken. Maar de gemeente hanteert altijd de volgende uitgangspunten:

- Zowel ambtelijk als bestuurlijk hebben wij een positieve grondhouding (ja, mits...).
- We hebben een toegankelijke accountmanager voor bedrijven die snel reageert op vragen en kwesties die ondernemers bezighouden.
- Wij vertalen ontwikkelingen (waaronder wensen van het bedrijfsleven, technologische ontwikkelingen, trends op de arbeidsmarkt) naar acties of beleidsmatige oplossingen.
- Duurzaamheid is voor ons een randvoorwaarde. De circulaire economie en de energietransitie zien we als een kans om werkgelegenheid te creëren.

De verbinding tussen ondernemers onderling en met de gemeente moet optimaal zijn om samen invulling te kunnen geven aan de koers. Die aanbeveling wordt ook gedeeld door de ondernemers. Een belangrijke rol voor de goede relatie die wij nastreven met de ondernemers is weggelegd voor de accountmanager/bedrijfscontactfunctionaris maar ook de ondernemers hebben hierin een rol.

Ik ben Drents Ondernemer

Ondernemers uit Midden-Drenthe kunnen ook terecht bij Ik ben Drents Ondernemer. *Ik ben Drents Ondernemer*, is een initiatief van de provincie Drenthe in samenwerking met onder meer de NOM, het MKB-fonds en de Drentse gemeenten. Via de site en telefonische helpdesk kunnen ondernemers hier terecht voor informatie of doorverwijzing naar diverse ondersteunings- en financieringsmogelijkheden.

Promotie

Het laten zien van de gezamenlijke inzet voor het ondernemersklimaat vormt ook een belangrijk onderdeel van de koers. Door actief naar buiten te communiceren wat we doen genereren we weer respons en nieuwe kansen op samenwerking met ondernemers. Voorbeelden zijn actieve aanwezigheid tijdens de promotiedagen Drenthe, deelname aan de Drenthe Ondernemersprijs en diverse activiteiten tijdens de Week van de Ondernemer.

5.2 Keuze voor de thema's

Om de koers te realiseren brengen we focus aan in het beleid door middel van zes thema's. Hieronder wordt een toelichting gegeven op de keuze voor de zes thema's.

Circulaire economie en energietransitie

Met de ondertekening van het klimaatakkoord ligt er de komende jaren een grote uitdaging voor inwoners en bedrijven. Wij zien dit niet als bedreiging maar als kans. De energietransitie biedt ook kansen op innovatie, kennis en nieuwe werkgelegenheid in de gemeente en de regio. Door nieuwe duurzame toepassingen en hergebruik van grondstoffen zijn circulaire verdienmodellen mogelijk. Wij willen in de gemeente en provincie zorgen voor een optimale benutting van deze kansen.

Arbeidsmarkt en onderwijs

Zoals ook uit de analyse van Platform31 is gebleken kent Midden-Drenthe behoorlijke uitdagingen om de werkgelegenheid op termijn te behouden. Een gezonde arbeidsmarkt en onderwijs wat flexibel in kan spelen op vraag en aanbod zijn daarbij essentieel. De beroepsbevolking zal in staat moeten zijn om mee te veranderen met de markt en flexibel te zijn. Dit kan door het stimuleren van "een leven lang leren". Door niet te kiezen voor kortetermijnoplossingen (snel even een cursus) maar een gedegen lange termijn keuze qua opleiding en benodigde competenties. Werkgevers moeten dit ook stimuleren. Onderwijsinstellingen bieden deze opleidingen, het is aan bedrijven om daar ook zoveel mogelijk gebruik van te maken. We willen de samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs in de gemeente en regio nog beter vormgeven en intensiveren.

Dienstverlening richting ondernemers

De mate waarin ondernemers zich welkom en gesteund voelen door de gemeente is bij uitstek iets waar we de gemeente veel invloed op heeft. We voeren wettelijke taken uit, maar kunnen een groot verschil maken in de manier waarop. Gezien de aanbevelingen van de ondernemers en het resultaat van het MKB-onderzoek is dienstverlening een specifiek thema waar we gerichte activiteiten bij hebben opgenomen.

Bedrijventerreinen

Er moet voldoende ruimte zijn voor bedrijfsuitbreidingen. We gaan zuinig om met onze ruimte en ons mooie buitengebied, maar dat betekent niet dat er niets kan. We schetsen de kaders daarvoor in onze omgevingsvisie. Bedrijventerreinen spelen een belangrijke rol in de energietransitie. Denk daarbij aan circulair bouwen en energiebesparende maatregelen, maar ook door uitwisseling van energiestromen. Een mooi voorbeeld is het energietransitiepark ETP in Wijster. We gaan voor de overige terreinen in alle kernen een nadere verkenning uitvoeren in samenhang met de Regionale Energie Strategie. Ondernemers krijgen letterlijk de ruimte. Bouwkavels op bedrijventerreinen bieden ruimte voor uitbreiding en dragen daarmee bij aan een positief vestigingsklimaat. Wij spelen in op de vraag vanuit de markt. Bijvoorbeeld door de kavelgrootte af te stemmen op de wensen van de ondernemers bij de uitgifte van bedrijventerreinen.

Detailhandel

Er is de afgelopen jaren veel veranderd in de retail en dat zal ook zo blijven door de opkomst van e-commerce en verandering van consumentengedrag. Maar er is nog steeds relatief veel werkgelegenheid gerelateerd aan de detailhandel. De uitdagende markt vraagt bijzondere aandacht van ondernemers in de retailsector maar ook van de gemeente. Het winkelcentrum van Beilen wordt verder ontwikkeld (centrumplan Beilen) in overleg met de samenwerkende winkeliers via het ondernemersfonds. Ook Westerbork heeft een traject met De Nieuwe Winkelstraat doorlopen. De gemeente faciliteert dergelijke trajecten. We willen leegstand zoveel mogelijk voorkomen.

Starters

Groei van werkgelegenheid komt niet alleen van bestaande bedrijven. Nieuwe ondernemers en starters zijn aanjager van nieuwe economische ontwikkelingen. We willen startende ondernemers goed op weg helpen. Naast de landelijke en regionale faciliteiten (onder andere via de Kamer van Koophandel en Ik ben Drents Ondernemer) is het wenselijk periodiek een lokaal starters café te organiseren. Een laagdrempelige manier voor starters om kennis te maken met alle facetten van het ondernemerschap. Banken, UWV, belastingdienst en de ondernemersverenigingen kunnen hierbij mee helpen. De zzp'ers in onze gemeente zijn vaak niet georganiseerd of lid van een ondernemersvereniging, daarom gaan we onderzoeken of we die groep zelf kunnen benaderen. Daarnaast sturen we geregeld een welkomstbrief vanuit de gemeente naar alle nieuw ingeschreven bedrijven in Midden-Drenthe.

5.3 Andere thema's

In onze koers richten wij ons voornamelijk op de bovenstaande zes thema's. Maar dat sluit andere thema's niet uit. We richten ons bijvoorbeeld ook op:

Toerisme en recreatie

Hoewel er op sommige punten een overlap is met het toeristisch-recreatieve beleid, gaat deze uitvoeringsagenda niet specifiek in op het thema vrijetijdseconomie. Deze sector is van groot economisch belang voor Midden-Drenthe. Maar liefst 10,5% werkt in de toeristisch-recreatieve sector. Verder werd in 2017 38 miljoen besteed aan vakanties en 47 miljoen aan

dagtochten⁵. Voor recreatie en toerisme hebben we, samen met de ondernemers, specifiek beleid gemaakt in de “Koersnota vrijetijdseconomie 2018-2022” en deze uitvoeringsagenda sluit daarop aan. Activiteiten voor bijvoorbeeld starters zijn niet sector gebonden en dragen daarmee ook bij aan de toeristische sector.

Agrarische sector

Midden-Drenthe is trots op haar agrarische sector. Het is een relatief grote sector (qua werkgelegenheid en ruimtelijke aanwezigheid passend bij een plattelandsgemeente) en is dan ook van belang voor de economische ontwikkeling. De gemeente heeft periodiek overleg met de sector (via LTO), zowel bestuurlijk als ambtelijk. We bespreken wat er op de sector afkomt en wat de sector nodig heeft van de gemeente. Op deze manier betrekken we de sector bij ons beleid. Tot slot bezoeken we regelmatig gezamenlijk diverse agrarische bedrijven waarbij we ook thematisch onderwerpen bespreken. Op deze manier blijven we in goed contact en proberen we in te spelen op actuele ontwikkelingen.

De agrarische sector wordt geconfronteerd met een grote opgave. Bijvoorbeeld de uitdagingen van circulaire economie en natuurinclusieve landbouw. Discussies over de stikstofuitstoot en gezondheidsrisico's raken de sector. Daarom willen we de contacten verder intensiveren en de samenhang met andere beleidsvelden (innovatie, agribusiness, logistiek, etc.) verder versterken. Zo vormt het een integraal onderdeel van ons economisch beleid.

Ook werken we als gemeente aan de energietransitie. De agrarische sector heeft een belangrijke ruimtelijke rol hierbij. De sector wordt dan ook nauw betrokken bij het opstellen van de regionale energiestrategie. De sector is veerkrachtig en heeft het in zich om grote stappen te zetten.

---

⁵ De economische betekenis van toerisme en recreatie in Drenthe, Ecorys november 2018.

6. Uitvoeringsagenda 2020-2024

6.1 Activiteiten verdeeld in zes thema's

De activiteiten die bijdragen aan het realiseren van onze koers zijn (zo concreet mogelijk) in dit hoofdstuk per thema inzichtelijk gemaakt. Voor een aantal activiteiten zal een nadere uitwerking of een plan van aanpak worden opgesteld. Andere activiteiten zijn een kwestie van planning. Niet alles kan tegelijk worden uitgevoerd, daarom zal in de werkplanning nadere prioritering worden aangebracht. Belangrijk is ook om te vermelden dat dit overzicht niet limitatief is, we werken immers vraaggericht. Mochten er nieuwe wensen zijn uit het bedrijfsleven dan faciliteren we die waar mogelijk al dan niet in samenwerking met de regio, andere gemeenten, provincie of ondernemersverenigingen.

6.2 Circulaire economie en energietransitie

Circulaire economie en energietransitie

- Organiseren van inspiratiebijeenkomsten en kennisoverdracht stimuleren (informereren).
- Verkennen van mogelijkheden voor circulair bouwen en energietransitie op bedrijventerreinen (wordt vertaald in o.a. RES en gemeentelijk duurzaamheidsbeleid).
- Afstemming met de provincie over benadering van de bedrijven in Midden-Drenthe voor de energietransitie (gericht accountmanagement).
- Afstemming van activiteiten en lobby voor Drenthe 4.0⁶ (nieuwe werkgelegenheid).
- Betrekken van de ondernemers bij de regionale energiestrategie (stakeholders) in het bijzonder de agrarische sector.
- Actief promoten van subsidiemogelijkheden (bv. SDE).
- Informatieverschaffing over de energiebesparingsplicht bij grote energieverbruikers.

6.3 Arbeidsmarkt en onderwijs

Arbeidsmarkt en onderwijs

- Actieve aanpak regionale arbeidsmarkt (verkenning met regio en provincie) in overleg met de arbeidsmarktregio Drenthe.
- Werkgeversbenadering: de gemeente benadert en faciliteert bedrijven met als doel mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (inclusief statushouders) aan het werk te helpen.
- Projecten voor o.a. laaggeletterdheid en mantelzorg onder de aandacht brengen bij ondernemers in samenwerking met provincie.

⁶ Drenthe 4.0 is een verzamelnaam voor projecten die provinciaal bijdragen aan de werkgelegenheid. Aanleiding van dit programma is het besluit om de gaswinning terug te draaien.

- Samenwerking met onderwijs verstevigen. Het onderwijs (vertegenwoordigers) worden actief betrokken bij het arbeidsmarktbeleid en de samenwerking met bedrijfsleven. Dit pakken we waar nodig lokaal, regionaal of provinciaal op.
- Talentontwikkeling is wat ons betreft het sleutelwoord. Wij willen dat werknemers en jongeren zich in brede zin kunnen ontwikkelen en (bij-) scholen om aan de toekomstige arbeidsmarkt deel te kunnen (blijven) nemen. Door meer te sturen op competenties in plaats van kennis kunnen bedrijven en werknemers sneller inspelen op veranderingen.
- Evalueren (eind 2019) en indien mogelijk in 2020 voortzetten van de bedrijvenregeling Drenthe.
- Onderzoeken of aansluiting bij andere samenwerkingsverbanden (bijvoorbeeld Dutch Tech Zone) meerwaarde heeft.
- Uitvoering van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (BBZ). Hiermee ondersteunen we zelfstandigen die in financiële problemen zijn gekomen.
- Mogelijkheden voor innovatieplaatsen zoals bij herinneringscentrum Westerbork (samenwerking Hanzehogeschool) uitbreiden in de gemeente.
- Samen met de provincie werken we aan Drenthe als proeftuin voor innovatieve ideeën. Bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering (project DIDI: Drents Internet Der Dingen).

6.4 Dienstverlening voor bedrijven

Dienstverlening voor bedrijven

- Er is periodiek (2 x per jaar) afstemming met de ondernemersverenigingen (bestuurlijk). Daarnaast bezoekt de accountmanager en de wethouder regelmatig ondernemersverenigingen en bijeenkomsten
- De accountmanager begeleidt en helpt ondernemers bij complexe en integrale vraagstukken en wordt ook bij vergunningprocessen betrokken. De accountmanager verwijst indien nodig door naar andere instellingen of provincie.
- De accountmanager en de wethouder bezoeken periodiek bedrijven in Midden-Drenthe.
- Informatievoorziening. Het ondernemersgedeelte op de website en social media worden steeds aangevuld en verbeterd met als doel één helder portaal voor ondernemers. Daarnaast kunnen ondernemers gebruik maken van een adequate WhatsApp-dienst.
- Een quickscan voor het onderzoeken van deregulering of verbetering processen van producten die voor ondernemers van belang zijn.
- Relatiebeheer. De accountmanager zorgt in overleg met de afdeling communicatie voor kleine attenties bij een verbouwing, opening nieuw pand, jubileum of relevante gebeurtenissen bij ondernemers.
- Om ondernemers te enthousiasmeren en te informeren en de onderlinge banden te versterken willen we tweejaarlijks een inspiratie netwerkbijeenkomst organiseren.
- Het uitgeven van een periodieke nieuwsbrief of magazine met als doel actiever informatie te verspreiden aan ondernemers.

- We gaan een proef houden met een spreekuur op locatie (door accountmanager en wethouder EZ, of bijvoorbeeld i.c.m. een vergunningverlener).
- Deelname aan de jaarlijkse Dag van de Ondernemer (november), de Ondernemersprijs Midden-Drenthe en de Open Bedrijven Dagen.
- Het inzetten van social media (bv. LinkedIn groep) voor het delen van informatie (bijeenkomsten, regelingen, etc.).
- Bij voldoende animo het oprichten van een “denktank” van ondernemers die de gemeente kan adviseren en helpen bij de uitvoering. Deze ondernemers kunnen ook van dienst zijn als “ambassadeurs” bij bepaalde acquisitietrajecten.

6.5 Bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen

- Uitgifte van bouw kavels in goede samenwerking met potentiële kopers.
- De gemeente helpt bedrijven bij de aankoop van grond en het vergunningstraject in aansluiting op het planologisch proces.
- Er wordt actief promotie gevoerd en geïnformeerd bij bedrijven die mogelijk belangstelling hebben voor vestiging in Midden-Drenthe.
- Stimuleren parkmanagement. Er is nu geen parkmanagementorganisatie. Het is wenselijk dat er een vorm van duurzaam beheer komt op alle terreinen bij voldoende animo onder de bedrijven.
- Promotie en acquisitieactiviteiten: bijvoorbeeld mailing of beursbezoek, leggen van contacten met geïnteresseerde bedrijven.
- Gezamenlijke lobby met buurgemeenten (verkenning kansen A28 en provinciale wegen). We betrekken logistieke bedrijven hier actief bij.
- Stimuleren van circulair bouwen.
- In overleg met de provincie het stimuleringsbeleid vanuit het Rijk goed en persoonlijk onder de aandacht brengen. De gemeente speelt een verbindende rol.

6.6 Detailhandel

Detailhandel

- Stimuleren aantrekkelijke winkelcentra door onder andere uitvoering van het centrumplan Beilen en vertaling daarvan in ruimtelijke plannen.
- Faciliteren van (indien mogelijk) wensen van winkeliersverenigingen. Dit kan gaan om de openbare ruimte, parkeren of ruimtelijke vragen.
- Het faciliteren van het ondernemersfonds centrum Beilen.
- Zorgvuldige toepassing van planologische ruimte buiten de kernen en winkelcentra. Met andere woorden we staan geen detailhandel toe op ongewenste plaatsen. Dit voorkomt verstoring van de detailhandelsstructuur.
- Ondernemers in de detailhandel stimuleren om in te spelen op trends zoals klantbeleving en online marketing.

6.7 Starters

Starters

- We ondersteunen Ik ben Drents Ondernemer.
- Faciliteren van starters. We organiseren 1 of 2 keer per jaar een bijeenkomst (lokaal of in samenwerking met de regio) voor starters in samenwerking met bijvoorbeeld UWV, Belastingdienst, banken, etc.
- Periodiek krijgen alle nieuw ingeschreven bedrijven een welkomstbrief van de gemeente.
- Jaarlijkse deelname aan de Ondernemersprijs Drenthe, mogelijk kan er een categorie “starter van het jaar” worden toegevoegd.
- Tijdens de week van de ondernemers worden starters actief uitgenodigd voor bijeenkomsten.
- Bijzondere aandacht voor zzp’ers, bijvoorbeeld door het organiseren van een speciale bijeenkomst of een kennisnetwerk te (helpen) organiseren.

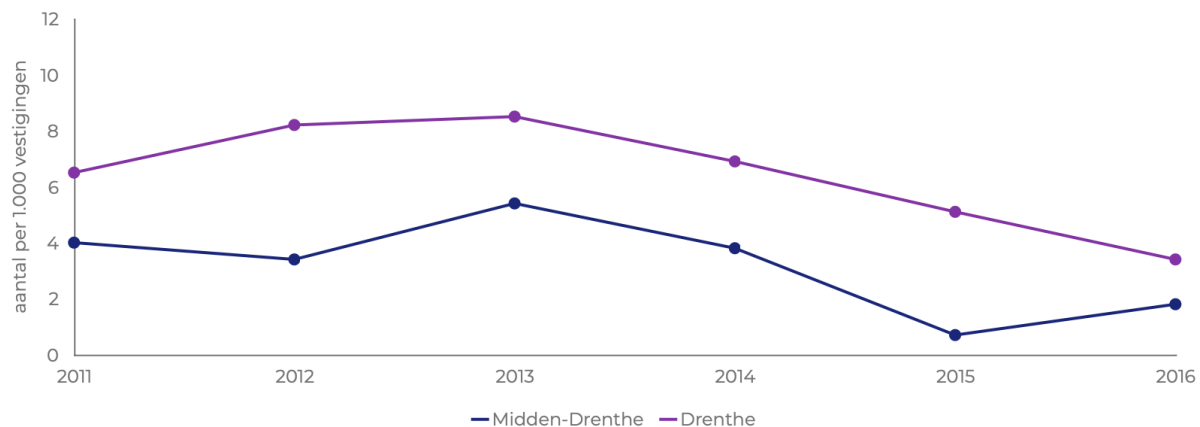
6.8 Financieel

De inzet van de gemeente bestaat voor een groot deel uit uren (formatie) en bestuurlijke inzet. De benodigde formatie (accountmanager EZ, inzet andere afdelingen) is integraal verwerkt in de begroting. Daarnaast zijn er middelen gereserveerd voor onder andere deelname aan beurzen, de ondernemersprijs, communicatie en bijeenkomsten. Ook voor relevant onderzoek en participatie in subsidieregelingen zijn (middels aparte besluitvorming) middelen gereserveerd. De uitvoering van dit beleid past daarmee binnen de huidige begrotingskaders. Mocht het nodig zijn voor bijvoorbeeld aparte projecten die bijdragen aan het ondernemersklimaat dan kan via aanvullende besluitvorming via college en/of raad een besluit worden genomen.

Bijlage: cijfers

Faillissementen van bedrijven en instellingen aantal per 1.000 vestigingen

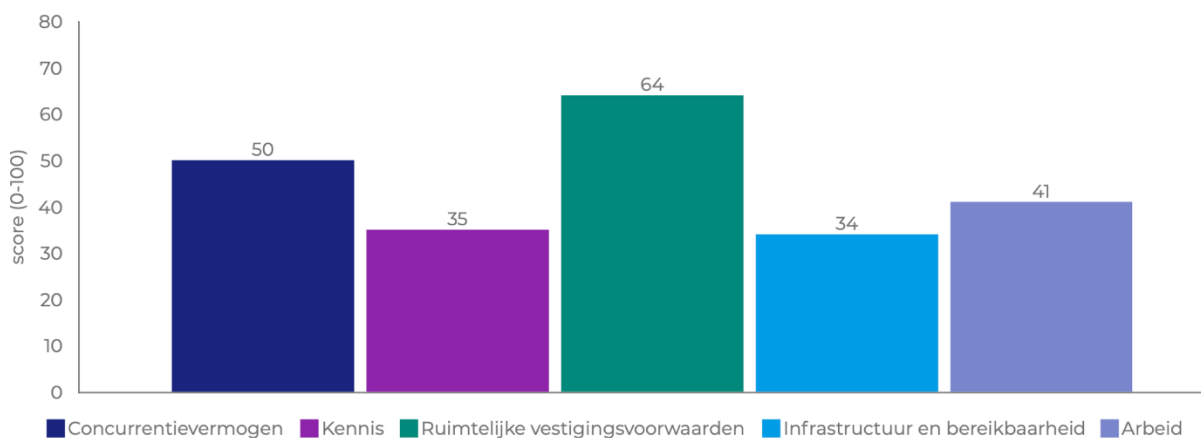
Meer informatie

Figuur 4. Aantal faillissementen per jaar. Bron KvK Handelsregister.

Duurzaamheidsbalans lokale economie score (0-100)

Meer informatie

Figuur 5. Duurzaamheidsbalans. Bron: waarstaatjegemeente.nl

Concurrentievermogen

De mogelijkheden om geld te verdienen in een markt met concurrenten, uitgedrukt in een score van 0 (zeer laag) tot 100 (zeer hoog).

Kennis

De aanwezige kennis in een gemeente, uitgedrukt in een score van 0 (zeer laag) tot 100 (zeer hoog).

Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden

De waardering van de ruimtelijke vestigingsvoorwaarden, uitgedrukt in een score van 0 (zeer laag) tot 100 (zeer hoog).

Infrastructuur en bereikbaarheid

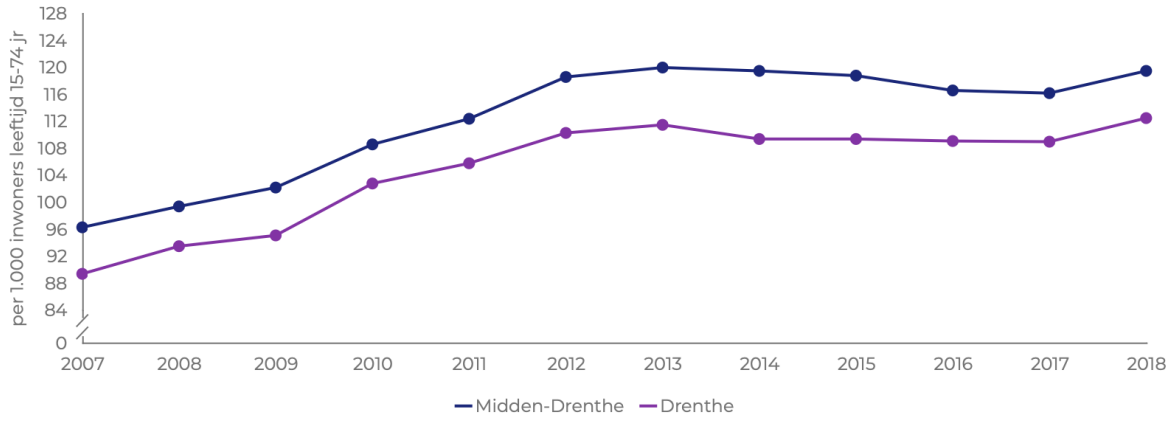
De score op infrastructuur en bereikbaarheid, uitgedrukt in een score van 0 (zeer laag) tot 100 (zeer hoog). Deze score is gebaseerd op de volgende indicatoren: - Ontsluiting treinstations - Ontsluiting hoofdwegen - Afstand bushalte - Laadpalen - Schone voertuigen

Arbeid

De score op het gebied van de arbeidsmarkt, uitgedrukt in een score van 0 (zeer laag) tot 100 (zeer hoog).

Vestigingen aantal per 1.000 inw.15-74jr

Meer informatie

Figuur 6. Aantal bedrijfsvestigingen, bron: Handelsregister.